

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут філології
Кафедра світової літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

“ 02 ” 09 20 20 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Історія світової літератури: Історія зарубіжної літератури
для студентів**

спеціальності: 035 Філологія
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми: Українська мова і література
спеціалізації: 035.01: Українська мова і література

Київ-2020

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Протокол № 0385/20
Лисенко
(підпис) (прізвища, ініціали)

« 20 » _____ 2020 р.

Розробник: *Ю.І.Ковбасенко*, професор кафедри світової літератури,
кандидат філологічних наук,
Н.О. Ліхоманова, доцент кафедри світової літератури,
кандидат філологічних наук.

Викладачі: *Ю.І.Ковбасенко*, професор кафедри світової літератури,
кандидат філологічних наук,
Н.О. Ліхоманова, доцент кафедри світової літератури,
кандидат філологічних наук.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри світової літератури

Протокол від 30 серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри

 (проф. Ю.І. Ковбасенко)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми
_____ 2018 р.

Гаранти освітньої програми

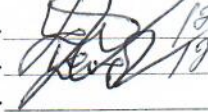
 (проф. Вінтонів М. О.)

Робочу програму перевірено
_____ 2018 р.

Заступник директора Інституту філології
з науково-методичної та навчальної роботи

 (Заяць Л.І.)

Пролонговано:

на 20 <u>19</u> /20 <u>20</u> н.р.		<i>Ю.І. Ковбасенко</i>	« <u>29</u> » <u>08</u>	20 <u>19</u> р., протокол № <u>1</u>
на 20 <u>20</u> /20 <u>21</u> н.р.		<i>Ю.І. Ковбасенко</i>	« <u>02</u> » <u>09</u>	20 <u>20</u> р., протокол № <u>1</u>
на 20__/20__ н.р.			«__»__	20__ р., протокол №__
на 20__/20__ н.р.			«__»__	20__ р., протокол №__

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут філології
Кафедра світової літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов
“ 05 ” “ 09 ” 2019 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія світової літератури: Історія зарубіжної літератури

для студентів

спеціальності 035 Філологія
освітнього рівня першого (бакалаврського)
спеціалізації: Українська мова і література
освітня програма: Українська мова і література

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Проголосовано: 0333/19

(підпис) (привласнює, передає)
« » 2019 р.

Київ-2019

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни
2. Мета та завдання навчальної дисципліни
3. Результати навчання за дисципліною
4. Структура навчальної дисципліни
5. Програма навчальної дисципліни
6. Контроль навчальних досягнень
7. Навчально-методична картка дисципліни
8. Рекомендовані джерела

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Історія зарубіжної літератури		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	1/30	1/30
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом	2	2
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, у тому числі:	30	30
Аудиторні	14	4
Модульний контроль	2	-
Семестровий контроль	12	12
Самостійна робота	2	14
Форма семестрового контролю	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

- Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Історія зарубіжної літератури», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів. «Історія зарубіжної літератури» є складовою частиною дисциплін фахового циклу нормативного блоку.
- Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації.
- Мета курсу – дати бакалаврам необхідний обсяг фахових компетентностей для опанування ними курсу «Історія зарубіжної літератури».
- Головні завдання курсу:
 - репрезентація літературного і культурного процесу доби Античності;
 - аналіз та інтерпретація знакових творів давньогрецької (еллінської) і давньоримської літератур;
 - фахова підготовка студентів до викладання навчальної дисципліни «Зарубіжна література» (період – доба Античності) у навчальних закладах різного типу.

Програмні компетентності :

світоглядна компетенція здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості,

громадянська компетенція цінування та повага різноманітності та мультикультурності,

комунікативна компетенція: увага до відмінностей та впливу культури (здатність до культурної чутливості та здатності ідентифікувати і вживати різні способи спілкування з представниками інших культур,

літературознавча компетенція (основні тенденції розвитку і своєрідність мовно-літературного процесу, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів і жанрів літератури, історії зарубіжної

літератури, фольклору; література та дійсність, генезис і функція літератури, зміст і форма в літературі, критерій художності, літературний процес, літературний стиль, художній метод в літературі; образ, ідея, тема, поетичний рід, жанр, композиція, поетична мова, ритм, вірш, фоніка в їх стильовому значенні),

країнознавча компетенція (знання студентів про культуру Давньої Греції і Давнього Риму).

3. Результати навчання за дисципліною

У процесі семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти опановують уміння та навички:

1. Сприймати явища античної літератури в контексті світового літературного і культурного процесу.
2. Аналізувати та інтерпретувати архаїчні художні тексти в синхронічному і діахронічному аспектах у літературному та культурологічному контексті.
3. Здійснювати філологічний і компаративний аналіз античних літературних творів, простежувати їхнє літературне та культурне відлуння (в т. ч. і в українському літературному процесі).
4. Опрацьовувати фахову літературу та інформаційні джерела (у т. ч. Інтернетні ресурси) з античної літератури.
5. Аналізувати та давати експертну оцінку підручникам і навчальним посібникам із античної літератури та культурології.

Програмні результати навчання

Знання та розуміння літературознавчих понять, основних етапів розвитку літератури, її суспільної ролі, основних етапів життєвого і творчого шляху письменників, історичних ознак понять народності літератури, художнього образу, зарубіжної художньої літератури як культурної та мовної цілісності, жанрово-стилістичних особливостей творів мовою оригіналу та ознак їх перекладів, здатність досліджувати поетику оригінального і перекладного тексту, з'ясувати властивості мови літературного твору, засоби художньої виразності, жанрові різновиди, особливості образної системи, визначати стиль художнього твору та індивідуальний стиль письменника, виокремлювати змістові доміанти тексту, здійснювати власну інтерпретацію художнього твору, визначати художню своєрідність творів і творчості письменника загалом, послуговуючись системою основних понять і термінів літературознавства.

Здатність осмислювати мистецтво слова як систему систем, розуміти еволюційний шлях розвитку світового літературознавства.

4. Структура навчальної дисципліни

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних Лекцій	Семинарські заняття	Практичних заняття	Семестровий контроль	Самостійна робота	Модульний контроль	
Змістовий модуль I. Література Стародавньої Греції									
1.	Вступ. Загальна характеристика та періодизація давньогрецької літератури.			2					
2.	Давньогрецький епос					2			
3	Давньогрецька лірика						2		
	Давньогрецька драма. Арістотель про теорію драми.						2		
	Еллінська трагедія. Творчість Есхіла.						2		
	Творчість Софокла і Еврипіда				2				
	Еллінська комедія				2				
	Еллінський роман. Лонг. "Дафніс і Хлоя"				2				
	Разом	16	10	2	6	2	6		

Змістовий модуль II.
Література Стародавнього Риму

Загальна характеристика та періодизація давньоримської літератури.						2		
Давньоримський театр. Плавт. Теренцій.				2				
Римська лірика.						2		
Вергілій. «Енеїда». Антична література та світовий культурний процес						2	2	
Вергілій. «Енеїда».				2				
10. Давньоримський роман. Петроній. Апулей								2
Разом	14	4		4		6	2	2
Разом за навчальним планом	30	14	2	10	2	12	2	2

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ**

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарські заняття	Практичних занять	Семестровий контроль	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I.									
Література Стародавньої Греції									
1.	Вступ. Загальна характеристика та періодизація давньогрецької літератури.			2					
2.	Давньогрецький епос					2			
3.	Давньогрецька лірика								
	Давньогрецька драма. Арістотель про теорію драми.					2			
	Еллінська трагедія. Творчість Есхіла.						2		
	Творчість Софокла і Еврипіда						2		
	Еллінська комедія					2			
	Еллінський роман. Лонг. "Дафніс і Хлоя"						2		
	Разом		2	2			6	6	

Змістовий модуль II.

Література Стародавнього Риму

	Загальна характеристика та періодизація давньоримської літератури.				2			2	
	Давньоримський театр. Плавт. Теренцій.						2	2	
	Римська лірика.						2		
	Вергілій. «Енеїда». Антична література та світовий культурний процес							2	
	Вергілій. «Енеїда».						2		
10.	Давньоримський роман. Петроній. Апулей							2	
	Разом		2		2		6	8	
	Разом за навчальним планом	30	4	2	2	-	12	14	-

5. Програма навчальної дисципліни¹

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ЛІТЕРАТУРА СТАРОДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ

I. ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Лекція 1. Вступ. Загальна характеристика і періодизація античної літератури. Давньогрецький епос (2 год.)

Антична література: хронотоп, періоди, доміантні риси, головні постаті. Загальна характеристика та періодизація давньогрецької літератури.

Еллінський фольклор і міфотворчість. Основні цикли (кікли) еллінських міфів та їхній вплив на літературу.

Загальна характеристика архаїчного періоду еллінської літератури. «Гомерівське питання». Гомер. «Іліада»: історична основа, проблематика, система образів, художні особливості. Гомер. «Одіссея»: проблематика, система образів, художні особливості.

Дидактичний епос. Гесіод. Поема «Роботи і дні»: проблематика, система образів, художні особливості.

Езоп – легендарний античний байкар. Його роль у розвитку жанру байки у всесвітній літературі.

Пародійний епос. «Батрахоміомахія» як пародійна паралель до «Іліади». Питання про авторство «Батрахоміомахії».

Основні поняття блоку: «антична література», «еллінська література», «елліністичний період еллінської літератури», «аттичний період античної літератури», «міфологічний кікл», «гомерівське питання», «формульний стиль», «ретардація»; «дидактичний епос», «езопова мова» і дидактичний епос, «пародійний епос».

Еллінська лірика, її провідні жанри та найголовніші представники.

¹ За необхідності деякі із репрезентованих тем можуть об'єднуватися в межах тематичних блоків без порушення логіки подачі навчального матеріалу.

Особливості творчості Сапфо. Особливості творчості Алкея. Особливості творчості Архілоха. Особливості творчості Тіртея. Особливості творчості Алкмана. Особливості творчості Анакреонта.

Основні поняття блоку: «мелос», «монодична лірика», «сольна лірика», «хорова лірика», «ямби», «елегія», «ембатерія», «пеан», «дифірамб».

Лекція 2. Давньогрецька драма. Арістотель про теорію драми (2 год.)

Походження та особливості еллінської драми. «Поетика» Арістотеля і теорія драми (зокрема – поняття «катарсис», «мімезис»).

Еллінська трагедія. «Батько трагедії» Есхіл. Проблематика, система образів, літературне відлуння трагедії «Прометей прикутий». Історико-міфологічні ферменти трагедії «Перси» та трилогії «Орестея».

Софокл. Проблематика, система образів, літературне відлуння трагедій «Едіп-цар/тиран» і «Антигона».

Еврипід. Проблематика, композиція, система образів, літературне відлуння трагедії «Медея» й «Іпполіт».

Еллінська комедія: джерела та особливості. Найвидатніші еллінські комедіографи та їхні найвідоміші твори.

Рання («політична») аттична комедія. Арістофан. Проблематика, система образів комедій «Лісістрата», «Хмари», «Жаби», «Вершники».

Пізня («сімейно-побутова») аттична комедія. Менандр. Загальна характеристика комедії «Третейський суд» і «Відлюдник».

Еллінська література доби римського панування. Плутарх. Нарис життя та особливості творчості. Загальна характеристика «Порівняльних життєписів».

Основні поняття теми: «драма», «катарсис», «мімезис», «трагедія», «комедія», «рання аттична комедія», «пізня аттична комедія», «буколіка».

ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1:

ДАВНЬОГРЕЦЬКИЙ ЕПОС

План

1. Головні цикли (кікли) давньогрецьких міфів і пантеон богів.
2. Еллінська міфологія та гомерівський епос.
3. Міфологічна основа, проблематика, система образів і художні особливості “Іліади” Гомера.
4. Проблематика, система образів і художні особливості “Одіссеї” Гомера.
5. Гомерівське питання в сучасному літературознавстві.

Практичне завдання

1. Проаналізувати уривок “Іліади” “Щит Ахілла” (пісня 18, вірші 478-617), довести, що поема Гомера – “енциклопедія життя Еллади”.
2. Знайти в тексті “Одіссеї” (уривок “Одіссеї у кіклопа Поліфема”: пісня 9, вірші 181-566) втілення ідеї засудження хаосу і свавілля; оспівування людського розуму і винахідливості

Джерела:

- Гомер. “Іліада” (повний текст у будь-якому україномовному виданні)
- Ковбасенко Ю. І. Антична література : навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Вид-во КМПУ «Університет», 2015. – 256 с.
- Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література : підручник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2001.

Моніторинг

Тестування за модулем і/або розгорнута (письмова) відповідь на тематичні запитання для поточного та/або підсумкового контролю

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2:

ДАВНЬОГРЕЦЬКА ЛІРИКА

План

1. Провідні різновиди (пісенна-декламаційна; монодична-хорова; елегія-ямби та ін.) еллінської лірики.
2. Відомості про життя і особливості творчості (на м-лі конкретних ХТ) Тіргея.
3. Відомості про життя і особливості творчості (на м-лі конкретних ХТ) Архілоха.

4. Відомості про життя і особливості творчості (на м-лі конкретних ХТ) **Алкмана**.
5. Відомості про життя і особливості творчості (на м-лі конкретних ХТ) **Алкея**.
6. Відомості про життя і особливості творчості (на м-лі конкретних ХТ) **Сапфо**.
7. Відомості про життя і особливості творчості (на м-лі конкретних ХТ) **Анакреонта**.
8. Літературне (культурне) відлуння еллінської лірики (анакреонтика, ямбічна поезія, елегія тощо; перегук сюжетів і мотивів: “Сплять усі верховини гірські” (Алкман) – „На всі вершини ліг супокій...” (Й. В. Гете) – “Горные вершины спят во тьме ночной” (М. Ю. Лермонтов) і т.д.).

Практичне завдання

Проаналізувати текстуально один із віршів еллінських ліриків, визначити його провідну думку і специфіку використання конкретних художніх засобів.

Джерела:

- Антична лірика (у будь-якому україномовному виданні)
- Ковбасенко Ю. І. Антична література: навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Вид-во КМПУ «Університет», 2015. – 256 с.
- Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література : підручник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2001.

Моніторинг

Виразне читання студентом обраного еллінського вірша напам'ять.

Тестування за модулем і/або розгорнута (письмова) відповідь на тематичні запитання для поточного та/або підсумкового контролю

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

ЕЛЛІНСЬКА ТРАГЕДІЯ. ТВОРЧІСТЬ ЕСХІЛА.

План

1. Особливості та джерела еллінської трагедії (діонісійські свята, міфологія (зокрема – Елевсинські містерії) тощо).
2. Семантика й етимологія терміну “трагедія”: варіанти тлумачення.

3. «Поетика» Арістотеля і теорія драми (зокрема – поняття «катарсис», «мімезис»).
4. «Батько трагедії» Есхіл. Життєвий шлях і особливості творчості. Трилогія про Прометея та її міфологічні джерела (поліваріативність міфу та його трансформація Есхілом).
5. Проблематика, система образів, літературне відлуння трагедії «Прометей прикутий».
6. Прометей – вічний образ світової літератури (Байрон, Шевченко, Леся Українка («донька Прометея») та ін.).

Практичне завдання

1. Знайти у тексті трагедії «Прометей прикутий» відомості про конкретні діяння Прометея як культурного героя, порівняти їх з різними варіантами міфу про Прометея.
2. Визначити ключові фрагменти «Поетики» Арістотеля, де йдеться про античну трагедію.

Джерела:

- «Антична драма» (у будь-якому україномовному виданні)
- Ковбасенко Ю. І. Антична література: навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Вид-во КМПУ «Університет», 2015. – 256 с.
- Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література : підручник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2001.

Моніторинг

- Читання напам'ять і тлумачення визначення трагедії Арістотелем (від слів: «...трагедія – це відтворення витонченою мовою...» до слів: «...очищення подібних афектів»; «Поетика», розділ VI).
 - Тестування за модулем і/або розгорнута (письмова) відповідь на тематичні запитання для поточного та/або підсумкового контролю
-

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

ТВОРЧІСТЬ СОФОКЛА І ЕВРИПІДА

І. СОФОКЛ

1. Софокл – «найтитулованіший» еллінський трагік, його новаторство в постановці трагедій.
2. Проблематика, система образів, літературне відлуння трагедії «Едіп-цар/тиран».
3. «Едіп-цар» як трагедія долі. Образ Едіпа – «едіпів комплекс» – фрейдизм (літературознавство).
4. Стасим «Дивних багато на світі див...» (епісодій I) із трагедії «Антигона» як концентроване втілення гуманістичного пафосу давньогрецької культури, своєрідного еліксиру її безсмертя.
5. Проблематика, система образів, літературне відлуння трагедії «Антигона».

II. ЕВРИПІД

1. Еврипід – геній, якого не до кінця зрозуміли сучасники, провісник драматургії Нового часу. Психологізм його творів.
2. Проблематика, система образів, психологізм і літературне відлуння трагедій «Медея» й «Іполит».
3. Літературне відлуння творів Еврипіда («Іполит» Еврипіда і «Федра» Расіна та ін.).

Практичне завдання

Знайти у тексті трагедій Софокла і Еврипіда фрагменти, які вплинули на наступний літературний процес.

Джерела:

- “Антична драма” (у будь-якому україномовному виданні)
- Ковбасенко Ю. І. Антична література : навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Вид-во КМПУ «Університет», 2015. – 256 с.
- Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література : підручник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2001.

Моніторинг

Тестування за модулем і/або розгорнута (письмова) відповідь на тематичні запитання для поточного та/або підсумкового контролю

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5.

ЕЛЛІНСЬКА КОМЕДІЯ

1. Джерела еллінської комедії (діонісійські свята, міфологія, народні звичаї, фалічні пісні, викривальні куплети тощо). Семантика і етимологія терміну “комедія”: варіанти тлумачення.

2. I. Давня аттична комедія. Арістофан

3. Давня аттична (політична) комедія, її характерні ознаки.
4. Життєвий шлях і особливості творчості Арістофана/. Сміливість критики в його комедіях (на прикладі однієї з комедій).
5. Проблематика, система образів комедії «Лісістрата».
6. Проблематика, система образів комедії «Хмари».
7. Проблематика, система образів комедії «Жаби».
8. Проблематика, система образів комедії «Вершники».

II. Нова аттична комедія. Менандр

9. Нова («сімейно-побутова») аттична комедія. Менандр як її найяскравіший представник (сенсаційність сучасних знахідок творів Менандра).
10. Втрата новою аттичною комедією політичної гостроти, її сімейно-побутові конфлікти (на прикладі однієї з комедій).
11. Культурне відлуння творів Менандра (пізніші запозичення його сюжетів і образів письменниками, життя Менандрових схем у сучасній масовій культурі).
12. Проблематика, система образів комедії Менандра «Третейський суд».
13. Проблематика, система образів комедії Менандра «Відлюдник».

Практичне завдання

Знайти у тексті конкретної комедії фрагменти, що ілюструють специфіку старої і/або нової аттичної комедії.

Джерела:

- “Антична драма” (у будь-якому україномовному виданні)
- Ковбасенко Ю. І. Антична література : навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Вид-во КМПУ «Університет», 2015. – 256 с.
- Ковбасенко Ю. І. Менандр // Лексикон античної словесності / за ред. М. Борецького, В. Зварича. – Дрогобич: Коло, 2014. – С. 399-401.
- Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література : підручник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2001.

Моніторинг

Тестування за модулем і/або розгорнута (письмова) відповідь на тематичні запитання для поточного та/або підсумкового контролю

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

ЕЛЛІНСЬКИЙ РОМАН. ЛОНГ. “ДАФНІС І ХЛОЯ”

1. Загальна характеристика пізнього еллінського роману.
 2. Лонг. Психологічний пасторальний роман «Дафніс і Хлоя»: стилістичні особливості, проблематика, система образів.
 3. “Дафніс і Хлоя” Лонга як яскравий взірець буколістичної літератури. Буколіка і пастораль.
 4. Причини суперечливої оцінки «Дафніса і Хлої» класиками світової літератури, його відлуння в пізнішій культурі.
-

Практичне завдання

Знайти в тексті роману Лонга “Дафніс і Хлоя” мандрівні сюжетні схеми (підкинуте дитя, розпізнавальні знаки, випробування і винагорода за них тощо) і порівняти їх зі схемами античної драми. Аргументувати свої спостереження цитатами з конкретних художніх текстів.

Джерела:

- Лонг. “Дафніс і Хлоя” (у будь-якому україномовному виданні).
- Ковбасенко Ю. І. Антична література : навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Вид-во КМПУ «Університет», 2015. – 256 с.
- Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література : підручник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2001.

Моніторинг

Тестування за модулем і/або розгорнута (письмова) відповідь на тематичні запитання для поточного та/або підсумкового контролю

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ЛІТЕРАТУРА СТАРОДАВНЬОГО РИМУ

I. ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Лекція 1 (3) Загальна характеристика та періодизація давньоримської літератури. (2 год.)

Періодизація та особливості та давньоримської літератури, вплив на неї еллінської культури.

Римська драма. Тит Макцій Плавт. Композиція, проблематика та система образів комедії «Скарб». Особливості конфлікту комедії «Псевдол».

Публій Теренцій Афр. Композиція, проблематика та система образів комедії «Свекруха». Специфіка образної системи комедії «Брати».

Основні поняття блоку: «тогата», «паліата», «контамінація».

Загальна характеристика римської літератури кінця Республіки. Діяльність гуртка неотеориків. Особливості творчості Катулла.

Період становлення Імперії або «доба Августа» - «золота доба» давньоримської літератури. Діяльність гуртка Мецената.

Овідій. Нарис життя та особливості творчості. Лірика. Поєми. Художні особливості «Метаморфоз».

Гораций. Нарис життя та особливості творчості. «Послання до Пізонів» та ода «До Мельпомени» («Пам'ятник»), їхнє відлуння в світовій літературі.

Основні поняття блоку: «алюзія», «бурлеск»; «заангажована література», «інтертекст», «літературне відлуння», «меценатство», «неготіум», «неотеорики», «отіум», «ремнісценція», «травестія», «art poetica».

Лекція 2 (4). Вергілій. «Енеїда». Антична література

та світовий культурний процес (2 год.)

Вергілій. Нарис життя та особливості творчості. «Буколіки», «Георгіки»: загальна характеристика. «Енеїда»: творча історія, проблематика, система образів, літературне відлуння. Вергілій і Гомер. Концепція Вергілія та її втілення у «Енеїді» (книга 6, уривок від слів «Інші зуміють...» до слів «...мечем підкорять гордовитих»). Питання про головного героя «Енеїди».

“Енеїда” Вергілія і “Вергилиева “Энеида”, на малороссийский язык перелицованная” І.Котляревського: компаративний аналіз.

Причини травестування І.Котляревським Вергілієвої „Енеїди”.

Схилок античної літератури. Пізній античний роман. Лонг. Психологічний пасторальний (буколістичний) роман «Дафніс і Хлоя»: стилістичні особливості, проблематика, система образів.

Апулей. Роман «Золотий вісюк»: загальна характеристика.

Загальна характеристика античної літератури, її історичне значення. Найвидатніші українські перекладачі античних авторів.

Основні поняття теми:

«алегорія», «буколіка», «культурне відлуння», «літературні впливи та запозичення», «пастораль», «твір-донор», «твір-реципієнт»

II. ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1 (7):

ДАВНЬОРИМСЬКИЙ ТЕАТР. ПЛАВТ. ТЕРЕНЦІЙ

План

1. Особливості та періодизація давньоримської літератури. Вплив на неї еллінської культури.
2. Менталітет римлян і специфіка римського театру. Пріоритет комедії на римській сцені. Тогати і паліати, відкриття і “плагіати” в римській драматургії.

Тит Макцій Плавт

3. Плавт. Життєвий шлях і особливості творчості.
4. Проблематика та система образів комедії «Скарб».
5. Літературне відлуння (“Скарб” Плавта – “Скупий” Мольєра та ін.).

Публій Теренцій Афр

6. «Напів-Менандр» – Теренцій. Життєвий шлях і особливості творчості.
7. Рецепція Теренцієм сюжетів еллінської комедії.
8. Проблематика та система образів комедії «Свекруха» (або «Брати» – за вибором студента).

Практичне завдання

Знайти у текстах комедій Плавта або Теренція елементи, запозичені з еллінської комедії, визначити прототексти та (в разі наявності) трансформацію інтертексту.

Джерела:

- “Антична драма” або “Антична комедія” (у будь-якому виданні)
- Ковбасенко Ю. І. Антична література : навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Вид-во КМПУ «Університет», 2015. – 256 с.
- Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література : підручник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2001.

Моніторинг

Тестування за модулем і/або розгорнута (письмова) відповідь на тематичні запитання для поточного та/або підсумкового контролю

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2 (8):

РИМСЬКА ЛІРИКА.

План

Гай Валерій Катулл Веронський

1. Загальна характеристика римської літератури кінця Республіки. Діяльність гуртка неотериків.
2. Життєвий шлях і особливості творчості Катулла. Катулл і неотерики. “Неготіум” і “отіум” неотериків як модель майбутньої всесвітньої літературної дихотомії: а) література заангажована – б) література як “мистецтво для мистецтва” (“art for art”).

Практичне завдання

Знайти у віршах Гая Валерія Катулла Веронського конкретні приклади втілення творчої концепції “отіуму”.

Публій Вергільй Марон (рання творчість)

3. Вергільй. “Георгіки” як дидактичний епос. Гесіод і Вергільй: спільне та різне в дидактизмі творів.
4. Вергільй. “Буколіки”. IV еклога: християнство до християнства? Буколістичний струмись у всесвітній літературі. Чому в “Божественній комедії” провідником Данте по християнському Пеклу є саме поганин Вергільй?

Практичне завдання

Визначити в 4 еклозі “Буколік” Вергілья елементи, суголосні з текстами Біблії, проінтерпретувати ці збіги.

Квінт Горацій Флакк

5. Життєвий шлях і особливості творчості Горація.
6. «Послання до Пізонів» як початок традиції повчання поетичного мистецтва, “art poetica” (Н.Буало. “Мистецтво поетичне”, П.Верлен. “Мистецтво поетичне”, М.Рильський. “Мистецтво поетичне” і т.д.).
7. “До Мельпомени” як початок усесвітньої традиції підведення поетом підсумку свого життєвого і творчого шляху (Вільям Шекспір. Сонет 55 (“Надгробків царських мармурові плити переживе потужний мій рядок...”); Джон Мільтон. “Пам’яті Шекспіра” (“Пощо тобі, Шекспіре, те каміння...”); О.Пушкін. “Я пам’ятник себе воздвиг нерукотворный...”; М.Рильський – О.Пушкіну: “Ти пам’ятник собі воздвиг нерукотворный”; М.Рильський “Я пам’ятник собі поставив нетривалий...” та ін.).

Практичне завдання

Порівняти специфіку реалізації мотиву “...звів я пам’ятник свій...” у віршах Горація – В. Шекспіра – Дж. Мільтона – О. Пушкіна – М. Рильського, знайти і зачитати (бажано напам’ять) на практичному занятті текстові збіги в зазначених поезіях.

Публій Овідій Назон

8. Життєвий шлях і особливості творчості Овідія.
9. “Метаморфози”: Овідій як реципієнт і трансформатор елементів античної міфології.
10. Овідій – співець кохання, ідеал середньовічних “співців пристрасті ніжної” – провансальських трубадурів (згодом – труверів і мінезингерів). Загадка вигнання Овідія.
11. Вигнанець Овідій і його “Сумні елегії”. Трансформація жанру елегії і надання йому сучасного (сумного) пафосу. Тарас Шевченко про Овідія.
12. Літературне (культурне) відлуння творчості Овідія.

Практичне завдання

1. Знайти і проінтерпретувати на практичному занятті випадки рецепції творів Публія Овідія Назона в наступні епохи.
2. Проінтерпретувати рецепцію фактів біографії Овідія Тарасом Шевченком.

Джерела

1. “Антична лірика” (у будь-якому україномовному виданні)
2. Ковбасенко Ю. І. Антична література : навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Вид-во КМПУ «Університет», 2015. – 256 с.
3. Ковбасенко Ю. І. «Надгробків царських мармурові плити переживе потужний мій рядок?» (авторerefлексія геніїв на порозі Канону) // Studia Philologica (Філологічні студії) : зб. наук.

праць / редколегія: І. Р. Буніятова, Л. Є. Белехова [та ін.]. – К.: Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – Вип. 4. – С. 86-91

4. Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література : підручник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2001.

Моніторинг

Читання напам'ять та інтерпретація студентом оди Квінта Горация Флакка "До Мельпомени"

Тестування за модулем і/або розгорнута (письмова) відповідь на тематичні запитання для поточного та/або підсумкового контролю

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3 (9):

ВЕРГІЛІЙ. „ЕНЕЇДА”

План

1. Вергілієва "Енеїда": "одіссея" мандрів Енея та "іліада" його битв.
2. Героїчний епос Гомера і Вергілія: компаративний аналіз
3. Концепція Вергілія та її втілення у "Енеїді" (книга 6, уривок від слів "Інші зуміють..." до слів "...мечем підкорять гордовитих").
4. Питання про головного героя "Енеїди".
5. "Енеїда" Вергілія і "Вергилиева "Энеида", на малоросійський язык перелицованная" І.Котляревського: компаративний аналіз.
6. Причини трагедії І.Котляревським Вергілієвої „Енеїди”.

Практичне завдання

Порівняти описи щитів Ахілла (Гомер. "Іліада", пісня 18) і Енея (Вергілій. "Енеїда", книга 8) і зробити висновки щодо розбіжності концепцій письменників, аргументуючи свої судження цитатами з обох героїчних епосів.

Джерела:

- Вергілій. "Енеїда" (у будь-якому україномовному виданні).
- Ковбасенко Ю. І. Антична література : навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Вид-во КМПУ «Університет», 2015. – 256 с.
- Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література : підручник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2001.

Моніторинг

Тестування за модулем і/або розгорнута (письмова) відповідь на тематичні запитання для поточного та/або підсумкового контролю

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4 (10):

ДАВНЬОРИМСЬКИЙ РОМАН. ПЕТРОНІЙ. АПУЛЕЙ

План

Гай Петроній Арбітр

1. Роман «Сатири» («Сатирикон») Петронія Арбітра як джерело сюжетів, образів і тем всесвітньої літератури (Боккаччо, Лафонтен, Вольтер та ін.).
2. Відсутність позитивного героя і всеосяжний скепсис як характерна особливість «Сатир» і провістя сатиричного струменя в літературі Нового часу.

Луцій Апулей

3. «Метаморфози, або Золотий віслик» Луція Апулея як античний авантюрний роман, особливості його стилю.
4. Функція чарівних перетвілень (метаморфоз) у творі та сенс його заголовку.
5. Літературне відлуння твору Апулея (Боккаччо. «Декамерон» (2-га новела 5-го дня; 9-та новела 5-го дня); фольклорні паралелі: «Амур і Психея» – казки про зачарованих царевичів і т. д.).

Практичне завдання

Знайти в романах Петронія Арбітра «Сатири» («Сатирикон») і Луція Апулея «Метаморфози, або Золотий віслик» фрагменти, сюжетні ходи та мотиви, запозичені наступними письменниками в наступні епохи. Аргументувати свої спостереження цитатами з конкретних художніх текстів.

Джерела:

- Апулей Луцій. «Метаморфози» («Золотий віслик»).
- Петроній Арбітр Гай. «Сатири» («Сатирикон»)

- Ковбасенко Ю. І. Антична література : навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Вид-во КМПУ «Університет» 2015. – 256 с.
- Пашенко В. І., Пашенко Н. І. Антична література : підручник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2001.

6. Контроль навчальних досягнень

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Історія зарубіжної літератури» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості балів до 100.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю.

Денна форма навчання

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	1	1
2.	Відвідування семінарів	1	5	5
3.	Відвідування практичних занять	1	1	1
4.	Самостійна робота	8	10	80
5.	Робота на семінарському занятті	10	5	50
6.	Робота на практичному занятті	10	1	10
7.	Читацький щоденник	30	1	30
Максимальна кількість балів 177				
Коефіцієнт 1,77				

Заочна форма навчання

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	1	1
2.	Відвідування семінарів	1	1	1
3.	Самостійна робота	8	10	80
4.	Робота на семінарському занятті	10	1	10
5.	Читацький щоденник	30	1	30
Максимальна кількість балів 122				
Коефіцієнт 1,22				

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;
- методи письмового опитування: модульне письмове тестування, реферат, есе;
- методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ТЕМА: ПАРОДІЙНИЙ («БАТРАХОМІОМАХІЯ»)

І ДИДАКТИЧНИЙ ЕПОС (ГЕСІОД. ЕЗОП)

- «Батрахоміомахія» як пародійна паралель до „Іліади” і „Одіссеї”.
- Питання про причини і засоби дегероїзації гомерівських поем.
- Питання про авторство «Батрахоміомахії».
- Гесіод як творчий “суперник” Гомера.
- Поема “Роботи і дні”: проблематика та художні особливості.
- Вставний фрагмент про солов’я і яструба як прообраз байки і зародок стрижневого мотиву всесвітньої літератури “на світі здавна так ведеться, що вищий перед нижчим гнеться” (“у сильного всегда бессильный виноват”).
- Гесіодова періодизація історії людства (“золота доба”, “срібна доба” і т.д.), її морально-дидактичний сенс та культурне відлуння.
- Байка як дидактичний жанр античної літератури.
- Езоп – легендарний античний байкар. Його роль у розвитку жанру байки у всесвітній літературі.

- Формальні особливості, провідні мотиви, головні герої та літературне відлуння езопових байок. “Езопова мова” у всесвітній літературній традиції.

ТЕМА: ДАВНЬОГРЕЦЬКА НАУКОВА ПРОЗА.

I. Історіографія

- Геродот – “батько історії”. Особливості творчої манери, факт і вигадка в його творах. Геродот про Скіфію Скіфія і сучасні українські терени.
- Плутарх і його доба: військова перемога римлян і культурна перемога еллінів. “Порівняльні життєписи” як пам’ятка історіографії і літератури.

II. Філософія (літературознавство)

- Філософська і літературна діяльність Платона. “Діалоги” як їх синтез.
- Арістотель – видатний еллінський мислитель, письменник і педагог, його життєвий шлях. “Поетика” - геніальна літературознавча праця, актуальна до нашого часу. Арістотелевські поняття “мімесис” “катарсис” та їхня еволюція від античності до сьогодення.

Форми проведення модульної контрольної роботи:

Модульний контроль проводиться за допомогою контрольного тестування з використанням

ЕНК «Історія зарубіжної літератури. Античність» для студентів денної форми навчання

<http://e-learning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=2550>

ЕНК «Історія зарубіжної літератури. Античність» для студентів заочної форми навчання

<http://e-learning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=2245>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за сто- бальною	Значення оцінки

	шкалою	
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ

I. Література Стародавньої Греції

1. Загальна характеристика та періодизація давньогрецької літератури.
2. Еллінський фольклор і міфотворчість. Основні цикли (кікли) еллінських міфів та їхній вплив на літературу.
3. Загальна характеристика архаїчного періоду еллінської літератури. “Гомерівське питання”.
4. Гомер. “Іліада”: історична основа, проблематика, система образів, художні особливості.
5. Гомер. “Одіссея”: проблематика, система образів, художні особливості.
6. Гесіод. Поема “Роботи і дні”: проблематика, система образів, художні особливості.
7. «Батрахоміомахія» - пародійна паралель до “Іліади”. Питання про авторство «Батрахоміомахії».
8. Езоп - легендарний античний байкар. Його роль у розвитку жанру байки у всесвітній літературі.
9. Еллінська лірика, її провідні жанри та найголовніші представники.

10. Особливості творчості Сапфо (або Алкея, Анакреонта, Алкмана, Тіртея, Архілох – одного з ліриків, за вибором студента).
11. Походження та особливості еллінської драми.
12. «Поетика» Арістотеля і теорія драми (зокрема – поняття «катарсис», «мімезис»).
13. «Батько трагедії» Есхіл. Проблематика, система образів, літературне відлуння трагедії «Прометей прикутий» («Перси», або трилогії «Орестея» – одного твору за вибором студента).
14. Софокл. Проблематика, система образів, літературне відлуння трагедії «Едіп-цар/тиран» (або «Антигона» – за вибором студента).
15. Еврипід. Проблематика, композиція, система образів, літературне відлуння трагедії «Медея» (або «Іпполіт» – за вибором студента).
16. Рання («політична») аттична комедія. Арістофан. Проблематика, система образів комедії «Лісістрата» (або «Хмари», «Жаби», «Вершники» – однієї, за вибором студента).
17. Пізня («сімейно-побутова») аттична комедія. Менандр. Загальна характеристика комедії «Третейський суд» (або «Відлюдник» - за вибором студента).
18. Плутарх. Нарис життя та особливості творчості. Загальна характеристика «Порівняльних життєписів».
19. Лонг. Психологічний пасторальний (буколістичний) роман «Дафніс і Хлоя»: стилістичні особливості проблематика, система образів.

II. Література Стародавнього Риму

20. Особливості та періодизація давньоримської літератури. Вплив на неї еллінської культури.
21. Плавт. Композиція, проблематика та система образів комедії «Скарб» (або «Псевдол» – за вибором студента).
22. Теренцій. Композиція, проблематика та система образів комедії «Свекруха» (або «Брати» – за вибором студента).
23. Загальна характеристика римської літератури кінця Республіки. Діяльність гуртка неотериків. Особливості творчості Катутла.
24. Період становлення Імперії або «доба Августа» - «золота доба» давньоримської літератури. Діяльності гуртка Мецената.
25. Вергілій. Нарис життя та особливості творчості. «Буколіки», «Георгіки»: загальна характеристика.
26. Вергілій. «Енеїда»: творча історія, проблематика, система образів, літературне відлуння. Вергілій Гомер.
27. Овідій. Нарис життя та особливості творчості. Лірика. Поеми. Художні особливості «Метаморфоз».
28. Горацій. Нарис життя та особливості творчості. «Послання до Пізонів» та ода «До Мельпомени» («Пам'ятник»), їхнє відлуння в світовій літературі.
29. Апулей. Роман «Золотий віслик»: загальна характеристика.
30. Загальна характеристика античної літератури, її історичне значення. Найвидатніші українські перекладачі античних авторів.

7. Навчально-методична карта дисципліни . Денна форма навчання
(30 год., з них – 14 ауд. , 2 – сам. робота, 2 – мод. контроль, 12 – сем. контроль)

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	
Модулі	Змістовий модуль I											
Назва модуля	Література Давньої Греції											
Теми лекцій	Вступ. Загальна характеристика та періодизація античної літератури (1 бал)											
3 Теми семінарських занять	Творчість Софокла і Евріпіда (1 бал+10 балів)			Еллінська комедія. (1 бал+10 балів)			Еллінський роман (1 бал+10 балів)			Вергілій. «Енеїда» (1 бал + 10 балів)		Давньоримський театр (1 бал+10 балів)
	Давньогрецький епос. Давньогрецька лірика (1 бал+10 балів)											
Тема практичного заняття	Модуль 1 (40 балів)											
Самостійна робота	Модуль 2 (40 балів)											
Види поточного контролю	Читацький щоденник (30 балів)											
Підсумковий контроль	Модульна контрольна робота (25 балів)											
	Залік											

Разом – 202 балів (коефіцієнт – 2,02)

Навчально-методична карта дисципліни . Заочна форма навчання
(30 год., з них – 4 ауд. , 14 – сам. робота, 12 – сем. контроль)

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Модулі	Змістовий модуль II										
Назва модуля	Література Давнього Риму										
Теми лекцій	Вступ. Загальна характеристика та періодизація античної літератури (1 бал)										
Теми семінарських занять	Загальна характеристика і періодизація літератури Давнього Риму (10+1)										
Самостійна робота	Модуль 1 (40 балів)			Модуль 2 (40 балів)							
Види поточного контролю	Читацький щоденник (30 балів)										
Підсумковий контроль	Залік										

Разом – 122 балів (коефіцієнт – 1,22)

8. Рекомендовані джерела

ХУЛОЖНІ ТВОРИ ДЛЯ ОBOB'ЯЗKОВОГО ТЕКСТУАЛЬНОГО ОIПРАЦЮВАHHЯ

<ul style="list-style-type: none">• Гомер. “Іліада”. “Одіссея”.• Гесіод. “Роботи і дні”.• «Батрахоміомахія».• Езоп. Байки.• Тіртеї. Лірика.• Архілох. Лірика.• Алкеї. Лірика.• Сапфо. Лірика.• Алкман. Лірика.• Анакреонт. Лірика.• Есхіл. “Прометей прикутий”.• Софокл. «Едіп-цар». “Антигона”.• Еврипід. “Медея”.• Арістофан. “Хмари”. “Лісістрата”.• Менандр. “Третейський суд” (або інша).• Геродот. “Історія”.	<ul style="list-style-type: none">• Плутарх. “Порівняльні життєписи”.• Арістотель. “Поетика”.• Лонг. “Дафніс і Хлоя”• Плавт. “Скарб”.• Теренцій. “Свекруха” (або інша).• Катулл. Лірика.• Вергілій. “Буколіки”. “Георгіки». «Енеїда”.• Гораций. «До Пізонів» «До Мельпомени».• Овідій. “Метаморфози”. “Сумні елегії”.• Петроній. «Сатири» («Сатирикон»).• Апулей. “Метаморфози” («Золотий віслук»).
--	---

ОСНОВНІ

- Антична література // Тема. На допомогу вчителю зарубіжної літератури, 1998. – № 1
- Антична література: Хрестоматія / Упор. О.І.Білецький. – К.: Радянська школа, 1968
- Античная литература: Учебник для педагогических институтов / Под ред. А.А.Тахо-Годи. – М.: Просвещение, 1986
- Библиотека всемирной литературы (БВЛ). – М.: Художественная литература: відповідні томи серії № 1 (Література Античності).
- Библиотека світової літератури (БСЛ). – Харків: Фоліо (відповідні томи; серія за ред. Д.С.Наливайка).
- Боннар А. Греческая цивилизация. – М.: Искусство, 1995 (пер. с фр.)
- Від античності до класицизму: Хрестоматія. – К.: УАВЗЛ, 2000
- Дафніс і Хлоя // Пізній еллінський роман. – Дрогобич: Коло, 2004 (серія “Бібліотека античної літератури” (БАЛ) за ред. М.І.Борецького)
- Дюрант В. Цезарь и Христос. – М.: КРОН-ПРЕСС, 1995 (пер. с англ.)
- История всемирной литературы. – Т. I. – М.: Наука, 1983
- Ковбасенко Ю. І. Антична література: навчальний посібник. – К.: Вид-во КМПУ «Університет», 2015. – 256 с.
- Лосев А.Ф. Очерки античного символизма и мифологии. – М.: Мысль, 1993
- Мифы народов мира: Энциклопедия: В 2-х тт. – М.: Российская энциклопедия, 1994

- Пащенко В.І, Пащенко Н.І. Антична література : підручник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2001.
- Прокаєв Ф. та ін. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження: Навчальний посібник для студентів педагогічних інститутів. – К.: Вища школа, 1994.
- <http://www.antiquis.lib>
- <http://www.ae.lib.narod.ru>

ДОДАТКОВІ

ЕЛЕКТРОННІ НАВЧАЛЬНІ КУРСИ

Ковбасенко Ю. І., Ліхоманова Н.О. ЕНК з Історії зарубіжної літератури (доба Античності) для студентів 1 курсу денної форми навчання <http://e-learning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=2550>

Ковбасенко Ю. І., Ліхоманова Н.О. ЕНК з Історії зарубіжної літератури (доба Античності) для студентів 1 курсу заочної форми навчання <http://e-learning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=2245>